

Memoria de actividades

Galicia 2023

#EducarCura

Título: Memoria de Actividades Educo Galicia 2023

© Educo

Permítese a reprodución total ou parcial desta obra por medio ou procedemento sempre que se mencione a fonte e fágase sen fins comerciais

Impreso en España

Depósito legal: B 4245-2018.

Primeira edición: mayo 2024

Coordinación: Mónica Viqueira Martínez

Redacción: Ramón Ferreño Mariño

Diseño editorial: Elena Martí y Anaïs López

Corrección: Ramón Ferreño Mariño

Fotografías: Héctor Evander Argueta, Laura Álvarez, Olalla Fernández García, Mónica Viqueira

Para máis información sobre os temas tratados neste documento, póñase en contacto con: galicia@educogalicia.org ou chama ao 607 166 927

Educo Delegación Galicia: Rúa Mª Luisa Durán Marquina, 20, 1º, 15011 A Coruña

Táboa de contidos

Quen somos	5
Educo en Galicia	6
Programas	7
Acción social	7
Cooperación ao desenvolvemento	9
Educación para a cidadanía global	10
Sensibilización	17
Incidencia política e traballo en rede	18

**Traballamos
para que todos
os nenos e as
nenas disfruten
plenamente dos
seus dereitos.**

Quen somos

Somos unha ONG de cooperación global para o desenvolvemento e acción humanitaria presente en 18 países que actúa desde hai máis de 30 anos a favor da infancia e en defensa dos seus dereitos, en especial o dereito a recibir unha educación de calidade.

Traballamos para que todos os nenos e as nenas disfruten plenamente dos seus dereitos e dunha vida digna. Poñemos o foco no dereito á educación para a infancia porque considerámola a base de todos os cambios posibles. Porque a educación cura e ofrece novas oportunidades.

Somos membro de ChildFund Alliance, unha das principais coalicións internacionais de ONG centrada na protección da infancia e que está presente en máis de 70 países.

Educo en Galicia

Educo está presente en Galicia dende o ano 2010 promovendo o traballo a favor do benestar da infancia a través de distintos programas de acción social, educación, mobilización e cooperación ao desenvolvemento.

Así mesmo, impulsamos o traballo en rede con outras entidades sociais para sumar esforzos e multiplicar os resultados do noso traballo, ao tempo que participamos de distintas campañas para sensibilizar a poboación galega sobre a realidade da infancia no noso país e nos países onde traballamos. Do mesmo modo, articulamos procesos de incidencia política co fin de reclamar aos poderes públicos a defensa e promoción dos dereitos da infancia e maior protagonismo para eles nos seus programas e políticas públicas.

Na loita por alcanzar estes obxectivos promovemos valores de solidariedade, xustiza social e desenvolvemento humano sostible, mentres traballamos para fortalecer os lazos de interrelación na procura dunha maior igualdade dende o enfoque de dereitos.

Na actualidade Educo en Galicia conta cunha base social de preto de 3.700 colaboradores, da cal un 70% corresponde a mulleres colaboradoras. Nas provincias da Coruña e Pontevedra concéntrase a maior parte dos nosos apoios. No ámbito empresarial, mais de 20 empresas apoiaron o noso labor a través de doazóns aos distintos programas que levamos a cabo.

Programas

Acción social

Programa Becas Comedor

O Programa de Becas Comedor ten como obxectivo garantir unha comida completa e saudable ao día a nenas e nenos en situación de risco de pobreza e exclusión social que non contan co apoio das administracións públicas.

Durante o ano 2023 en Galicia, Educo brindou apoio ás familias dunha vintena de centros educativos, garantindo unha alimentación adecuada a máis de 260 nenos e nenas na comunidade autónoma.

Así mesmo publicamos o informe **“O comedor escolar en Galicia. A visión das familias”** no que se analiza a situación do comedor, o acceso e as dinámicas de xestión e atención dos mesmos. Remata con unha serie de recomendacións para conseguir a súa gratuidade.

En Galicia, nos 10 anos transcorridos, vimos aumentar paulatinamente o número de solicitudes recibidas, sendo a maioría casos derivados dos servizos sociais das cidades e vilas galegas e doutras entidades de acción social.

Programa Becas Comedor Verán

A través do Programa de Becas Comedor Verán alívanse as familias do peso que supón a incapacidade de conciliar a vida laboral e persoal á vez que se asegura unha alimentación completa a nenas e nenos. Esta iniciativa implántanse da man de entidades de acción social coas que Educo comparte o obxectivo de velar pola defensa dos dereitos da infancia. Bríndase este apoio a través de acordos con distintas entidades galegas que traballan coa Infancia en risco de exclusión e que desenvolven nos meses de verán campamentos e actividades de lecer educativo con nenas e nenos.

Ao longo do verán **2023**, Educo traballou conxuntamente coas entidades: Asociación Juan Soñador e Centro de Desenvolvemento Rural Portas Abertas, dando atención a 60 nenas e nenos.

Programa Tecendo Redes de Protección e Bo Trato

Mantemos este programa iniciado o ano anterior no que buscamos acompañar a centros educativos na creación de contornos protectores e de bo trato no ámbito educativo coa finalidade de facilitar a xénese das máximas condicións posibles de protección e bo trato para o alumnado. Así, mediante a articulación de Políticas de Protección e Bo Trato á infancia e adolescencia, os centros educativos garanten que o seu persoal, as súas actividades e a súa propia xestión non causen ningún dano a nenas, nenos e adolescentes. A aplicación de estratexias e mecanismos garanten a diminución dos riscos de desprotección e a promoción de espazos de bo trato.

Este programa desenvólvese con 34 centros educativos no territorio español dos cales catro pertencen a comunidade galega.

Protexemos nas entidades do programa ProInfancia de "Fundación a Caixa"

Trata de desenvolver políticas de protección e bo trato nas entidades implicadas no programa ProInfancia financiado pola Fundación a Caixa e cumprir cos requisitos marcados pola LOPIVI.

Participan 8 entidades de Galicia e 4 de Asturias. O proceso formativo desenvólvese tanto a nivel presencial como a distancia, acompañando ás entidades ata finalizar coa formulación dunha política de protección e bo trato específica para cada entidade, establecida a partir das súas especificidades de intervención.

Cooperación ao Desenvolvemento

Proxecto de Fortalecemento de mulleres Maya-Mam de Santa Bárbara de Huehuetenango, Guatemala. Fase II.

Datas de execución: 1/08/2022- 30/11/2023

Nº de participantes: 455 persoas (120 mulleres, 40 homes, 170 nenas/adolescentes, 125 nenos/adolescentes)

Contraparte: ONG para el Desarrollo Humano Integral Sostenible “Tierra Nueva”

Financiador: Subdirección de Cooperación Exterior da Xunta de Galicia

O municipio de Santa Bárbara de Huehuetenango é unha das localidades que presenta o índice mais alto de pobreza no país. O municipio mostra unha alta densidade de poboación, baixos niveis de educación, altos niveis de desnutrición infantil,

ausencia de servizos básicos de saneamento, auga potable, saúde, educación e opcións de desenvolvemento económico a nivel local. Os dereitos das mulleres e nenas nestas condicións están aínda máis comprometidos para elas que para a poboación masculina.

A través deste proxecto estanse impulsando distintas accións para o empoderamento das mulleres participantes, orientadas a conseguir unha vida libre de violencia intrafamiliar e onde teñan un maior protagonismo nos espazos de incidencia política tradicionalmente relegados aos homes. Así se motivaron espazos de coordinación coa Dirección Municipal da Muller de Santa Bárbara e a Rede de Non Violencia contra as Mulleres (REDNOVI) co fin de contribuír ao acceso das mulleres a espazos públicos para incidir e exercer os seus dereitos plenamente.

En paralelo, procurouse fortalecer os coñecementos e prácticas na produción de alimentos sans e nutritivos xerando benestar para elas e as súas familias coa articulación de hortos hortícolas, froitícolas e medicinais, xunto coa formación e a asistencia técnica para a construción de sistemas ecolóxicos.

O proceso de implementación do proxecto fainos concluír o seguinte:

■ Formar e fortalecer o liderado das mulleres nas súas comunidades foi unha estratexia efectiva para deixar capacidades instaladas nelas, desenvolver capital humano e asegurar a sustentabilidade da participación social das mulleres, a incidencia política e a defensa dos seus dereitos.

■ A aposta do proxecto no fortalecemento da autonomía económica das mulleres, verificado a través do incremento nos seus ingresos monetarios, permite aseverar que é esencial para frear expresións de violencia e discriminación, diminuír as múltiples barreiras que impiden ás mulleres aproveitar as oportunidades económicas, contribúe ao crecemento económico inclusivo e á redución da pobreza.

Educación para a Cidadanía Global

Programa Sementando Participación

Datas de execución: 1/09/2023- 31/12/2023

Nº de participantes: 245 persoas

Financiador: Concello de A Coruña

Datas de execución: 1/09/2023- 31/12/2023

Nº de participantes: 235 (Alumnado e profesorado)

Financiador: Concello de A Coruña

Sementando Participación é unha iniciativa que nace da colaboración entre a Concellería de Igualdade, Benestar Social e Participación Cidadá do Concello de A Coruña e Educo co obxectivo de **motivar a participación infantil entre o alumnado da cidade.**

Preto de 240 alumnas e alumnos da cidade participaron na **sexta edición** do proxecto a través de distintos obradoiros que lles achegaron ao coñecemento dos dereitos da Infancia, incidindo no coñecemento do dereito á participación infantil. Nunha segunda fase o fomento da escoita activa,

o respecto e o traballo en grupo levaron ao alumnado á **reflexión sobre o seu contorno e as problemáticas que lles rodean** para rematar traballando distintas propostas de mellora para os seus barrios e a súa cidade. Estas achegas foron, finalmente, compartidas coa Alcaldesa da cidade e o seu equipo de goberno quen se comprometeu a valoralas e levalas a cabo na medida do posible.

Nesta edición participaron nove aulas de tres centros educativos da cidade: CEIP Alborada, CPR Calasancias e o colexio Fogar de Santa Margarida.

A protección da infancia dende a mirada da Axenda 2030

Datas de execución: 1/09/2022- 30/09/2023

Nº de participantes: 469 nenos, nenas e adolescentes e 62 educadores e educadoras.

Financiador: Subdirección Xeral de Cooperación Exterior de Xunta de Galicia

A violencia é un fenómeno global, omnipresente, mais preocupante nunhas rexións do mundo que noutras pero presente en todas elas e en moitos casos silenciada e aceptada pola sociedade. Esta prodúcese en tódolos países, en tódolos contornos e en todas as etapas. Calcúlase que no mundo hasta mil millóns de nenas, nenos e adolescentes foron vítimas de situacións de violencia como: abusos físicos, sexuais, emocionais ou de abandono ou negligencia no último ano.

A violencia que se sofre durante esta etapa de vida ten efectos directos sobre o desenvolvemento cognitivo, social e afectivo, sobre a saúde, a educación e, en xeral, sobre o benestar da infancia.

A violencia que se sofre durante esta etapa de vida ten efectos directos sobre o desenvolvemento cognitivo, social e afectivo, sobre a saúde, a educación e, en xeral, sobre o benestar da infancia.

Esta proposta quere sensibilizar á poboación sobre a problemática da violencia na infancia e adolescencia, poñendo especial foco nas nenas, nenos e adolescentes e no sector de educadores e educadoras que levan a cabo o seu labor no ámbito non formal de lecer e tempo libre. A partir do coñecemento dos seus dereitos as e os participantes afondan no coñecemento do dereito á protección e tamén na identificación das distintas tipoloxías de violencia ás que poden estar expostos, aquí e noutros lugares do mundo. Así adquiren ferramentas para identificar e dar resposta ás situacións violentas ás que se poidan ter que enfrentar. A través do traballo colaborativo co equipo de Educo Bolivia, artéllanse espazos de encontro e comunicación online entre os grupos do proxecto e rapaces e rapazas dos Comités de Infancia e Adolescencia de La Paz e El Alto (Bolivia)

Subliñar que a maiores da intervención coas entidades de lecer, traballouse o proxecto nun centro de ensino en resposta a súa demanda, experiencia que nos levou a deseñar o proxecto do ano seguinte incorporando esta dobre vía: Entidades de lecer e centros de ensino como destinatarios do proxecto.

- Formación aos educadores e educadoras: 5 sesións nas diferentes entidades cunha duración de 4 horas por sesión.
- Grupos de Lecer: 6 repartidos entre as provincias de: Ourense e A Coruña.
- Centros de ensino: 1, A Coruña.

A protección da infancia dende a mirada da Axenda 2030. Da sensibilización ao activismo.

Datas de execución: 1/09/2023- 30/09/2024

Nº de participantes: aproximadamente 300 persoas (Entre nenos, nenas e adolescentes e educadores).

Financiador: Subdirección Xeral de Cooperación Exterior de Xunta de Galicia

O proxecto actualmente en execución pretende dar continuidade ao proxecto do ano anterior

centrando as accións tanto en entidades de lecer como en centros educativos. Durante o final do ano 2023 centramos esforzos na identificación de entidades e centros con interese en participar do proxecto. A día de hoxe, hai o compromiso de participación de 4 centros de ensino e 4 entidades de lecer.

Nesta nova edición, mantemos a conexión cos grupos de activistas en Bolivia. A través de vídeo cartas compartirán inquedanzas e accións a desenvolver na procura da protección fronte a violencia a nivel global.

Campana Mundial pola Educación

Datas de execución: 1/09/2022- 30/09/2023

Nº de participantes: 1.732 niños, niñas y adolescentes y 294 personal educador.

Financiador: Subdirección Xeral de Cooperación Exterior de Xunta de Galicia

A Campaña Mundial pola Educación (CME) é unha coalición internacional formada por ONG, sindicatos do entorno educativo, centros escolares e movementos sociais que se mobilizan para reclamar o cumprimento dos compromisos internacionais asinados polos Estados no marco da Axenda 2030 e do Obxectivo de Desenvolvemento Sostible (ODS) 4: "Garantir unha educación, inclusiva, equitativa, igualitaria e de calidade e así promover oportunidades de aprendizaxe durante toda a vida para todas as persoas". O equipo territorial galego da CME integrado, actualmente, por Axuda en Acción, EDUCO, Entreculturas, Taller de Solidaridade e a Universidade de Santiago de Compostela e grazas á cofinanciación da Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa UE da Xunta de Galicia, da continuidade ao seu traballo a través de actividades de sensibilización, concienciación, formación, mobilización social e incidencia política da Global Campaign for Education (GCE) en coordinación coa Coalición Española da CME.

A Campaña 2022-23, encadrouse baixo o lema "Dalle ritmo á Igualdade", unha aposta de educación transformadora que pon o foco na igualdade de xénero, co obxectivo de por de relevancia a importancia da educación en igualdade para a construción de sociedades máis equitativas, igualitarias e xustas, sobre todo, no que ao que garantir o **dereito á educación** se refire, afastándoo de todo tipo de discriminacións

e desigualdades e tentando promover un mundo no que se alcance unha igualdade de xénero real na que se garanta á infancia, a mocidade e poboación adulta o acceso e cumprimento de dereitos e oportunidades en materia educativa, así como fomentando o seu empoderamento como cidadanía activa e crítica con capacidade de acción para determinar a súa vida

Durante o 2023 diversas foron as accións organizadas no marco da Campaña Mundial por la Educación:

No relativo ao traballo coa Universidade e o seu alumnado, propuxéronse varias actividades a realizar neste nivel educativo co obxectivo de ofrecer á comunidade educativa universitaria espazos e accións formativas de sensibilización e reflexión crítica, organizáronse **Xornadas Universitarias** nas facultades de Educación dos campus de Santiago, Lugo e A Coruña. Ademais o equipo da Campaña Mundial pola Educación en Galicia participou en dous ciclos de xornadas na Universidade de Badaxoz e na Universidade Carlos III de Madrid. Outra das actividades que se incluíron no proxecto para levar a cabo co alumnado universitario, foi a apertura dunha liña de innovación educativa baseada na metodoloxía de **Aprendizaxe e Servizo** (ApS) permitiu non só involucrar a este alumnado senón convertelos tamén en axentes chave para a consecución dos obxectivos da Campaña. Nesta actividade participaron 25 alumnas e alumnos de 3º curso do Grao en Pedagogía. Por último, co obxectivo de promover novas liñas de investigación participativa e crear alianzas na defensa do ODS 4 e o dereito á educación, cumpre destacar o inicio dunha investigación que parte da necesidade de coñecer cal é o impacto real que ten a CME nos centros educativos galegos cos que ven colaborando e cales serían as accións de mellora para poder

potenciar o traballo e os resultados conxuntos dende unha mirada pedagóxica. Durante este ano 2022-2023 desenvolveuse a Fase I "Deseño e planificación da investigación".

No marco da Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME) levouse a cabo un **acto de incidencia política no Parlamento de Galicia**, no que contouse coa participación de Miguel Ángel Santalices (Presidente do Parlamento de Galicia; Román Rodríguez (Conselleiro de Educación); Jesús Gamallo (Director Xeral de Relacións Exteriores e coa UE), Pilar Romero (Subdirectora Xeral de Relacións Exteriores); Noelia Otero Lago (Deputada do Grupo Parlamentario Socialista de Galicia); Mercedes Queixas (Deputada do Grupo Parlamentario Bloque Nacionalista Galego); María Sol Díaz (Deputada do Grupo Parlamentario do grupo popular de Galicia), que recibiron a 137 nenos, nenas e adolescentes dos distintos niveis educativos procedentes de diferentes centros e entidades sociais da comunidade. Neste acto, os nenos, nenas e adolescentes trasladaron as súas peticións e reflexións para o cumprimento do dereito humano á educación e o logro dunha igualdade de xénero real e efectiva para todas as

nenas, adolescentes e mulleres.

De igual forma, cabe destacar o deseño e celebración dunha xornada divulgativa dirixida a sociedade galega e na que participaron aproximadamente 241 persoas o obxectivo de fomentar a súa sensibilización sobre a importancia do ODS4. O evento, de tres horas de duración e baixo o título "Campaña Mundial pola Educación: educando en igualdade. 20 anos traballando polo dereito á educación", tivo lugar no Centro de Estudos Avanzados de Santiago de Compostela. Para iso, contouse coa participación de 11 persoas expertas e referentes en materia de educación e xénero en formato de 3 mesas redondas e 4 vídeos expositivos onde se abordaron as seguintes temáticas

- Educación para todas O traballo da CME.
- Internet e xénero: a cosificación en tempos das RRSS.
- Poder da linguaxe.

Sensibilización

Exposición fotográfica Mulleres Maya Mam: Nutrindo Raíces, Transformando Vidas

Coa finalidade de dar a coñecer o proxecto e sensibilizar a poboación sobre a necesidade da cooperación ao desenvolvemento, deseñamos esta exposición na que se pon en valor a realidade das mulleres Maya Man e os cambios producidos durante a vixencia do proxecto; para elo, ademais das fotografías das protagonistas, dámoslles voz nos vídeos gravados e aos que o público achegase accedendo cun código QR.

Durante o ano 2023 estivo presente en:

- Setembro: Centro da Mocidade As Pedras, Oleiros
- Outubro: Centro Cívico Os Rosais, A Coruña
- Novembro: Fórum Metropolitano, A Coruña
- Durante o mes de febreiro de 2024 está exposta no Museo do Pobo Galego, Santiago de Compostela.

Incidencia política e traballo en rede

Dende Educo traballamos para promover sociedades máis xustas e equitativas que garantan os dereitos e benestar da infancia máis vulnerable. Para acadar este obxectivo é imprescindible a función de representación da entidade en favor da defensa dos intereses de nenas, nenos e adolescentes e propostas de Educo ante os diferentes actores que contribúen a garantir o disfrute dos seus dereitos a nenas, nenos e adolescentes, así como, a configurar a política galega de cooperación.

En consonancia co obxectivo de Educo de fomentar o traballo en rede, Educo en Galicia participa activamente na **Coordinadora Galega de ONGD** a través da súa Comisión de Incidencia Política. No ano 2023 a actividade da Comisión de Incidencia Política, da que participou Educo, centrouse especialmente na preparación de achegas para a mellora das convocatorias dependentes da Cooperación Galega e dos distintos municipios e deputacións (Concello de Vigo e Lugo, Deputacións da Coruña e Pontevedra) co obxectivo de manter e fortalecer compromiso destas administracións.

Así mesmo participamos do encontro co Director da AECID, Antón Leis para poñer en común a situación do sector en Galicia e trasladarlle propostas de mellora para esta política. Dende Educo quixemos poñer o foco na temática de

educación en emerxencias, poñendo en valor a importancia do investimento nesta liña nun contexto internacional de aumento de crises humanitarias que se estenden no tempo causando gran prexuício nas nenas, nenos e xoves en idades de escolarización.

Nun contexto de eleccións municipais, dende a CGONGD traballamos nun documento de propostas que chegar aos distintos representantes políticos aos que lle foron presentadas a través da articulación de 15 xuntanzas con grupos municipais e parlamentarios relacionados coas candidaturas de Pontevedra, Lugo, Santiago e Vigo.

No referente ao traballo en favor da defensa dos dereitos das nenas, nenos e adolescentes da comunidade galega, Educo forma parte da Xunta Directiva da **Plataforma de Organizacións de Infancia Galega (POIG) ostentando o cargo de Presidencia** e lidera o Grupo de Traballo de Incidencia Política.

A celebración de eleccións municipais no mes de maio supuxo a dedicación de moito esforzo na articulación dun documento de propostas que chegar aos distintos grupos políticos co obxectivo de propoñer medidas que contribuísen á mellora da situación da infancia no territorio galego. Adicionalmente, este foi presentado aos representantes dos distintos grupos con representación parlamentaria en reunións presenciais.

Por segundo ano se tramitou tamén unha Declaración Institucional con motivo da celebración do 20N que foi lido no Pleno do Parlamento de Galicia, e refendido polos grupos parlamentarios, no que se fixo público o compromiso para a mellora da normativa autonómica en materia de infancia e adolescencia.

Así mesmo, a POIG continúa a súa participación no grupo ad hoc creado no seno do Observatorio Galego de Familia e Infancia para o traballo na implantación da Lei Orgánica 8/2021 de protección integral á infancia e adolescencia fronte a violencia.

 [educoco.org](https://www.educo.org)

  [@educoco_ong](https://www.instagram.com/educoco_ong)

 [educoco_ONG](https://twitter.com/educoco_ONG)

 900 535 238

